

Utlåtande om grönboken Mot ett rökfritt Europa: policyalternativ på EU-nivå

Sammanfattning

Socialutskottet behandlar i detta utlåtande Europeiska kommissionens grönbok Mot ett rökfritt Europa: policyalternativ på EU-nivå, daterad den 30 januari 2007, KOM(2007) 27.

Utskottet ställer sig positivt till det initiativ som EG-kommissionen nu tagit på tobaksområdet och delar kommissionens uppfattning att ytterligare åtgärder måste vidtas för att uppnå målet ett rökfritt Europa. Mot bakgrund av de goda erfarenheter Sverige har av nationella åtgärder mot ett minskat tobaksbruk anser utskottet att sådana insatser även i fortsättningen i huvudsak bör vidtas på det nationella planet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Förslagets huvudsakliga innehåll	4
Utskottets granskning	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utlåtande om kommissionens grönbok Mot ett rökfritt Europa

Riksdagen lägger utlåtande 2006/07:SoU16 till handlingarna.

Stockholm den 22 mars 2007

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (c), Ylva Johansson (s), Cecilia Widegren (m), Magdalena Andersson (m), Christer Engelhardt (s), Marianne Kierkemann (m), Lars U Granberg (s), Marina Pettersson (s), Jan R Andersson (m), Lennart Axelsson (s), Chatrine Pålsson Ahlgren (kd), Margareta B Kjellin (m), Elina Linna (v), Catharina Bråkenhielm (s), Thomas Nihlén (mp), Lennart Levi (c) och Barbro Westerholm (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Kammaren har den 2 februari 2007 hänvisat Europeiska kommissionens grönbok Mot ett rökfritt Europa: policyalternativ på EU-nivå, KOM(2007) 27 till socialutskottet.

Företrädare för Socialdepartementet har informerat utskottets ledamöter om bl.a. grönboken vid utskottssammanträde den 13 februari 2007. Regeringen kommer att remittera grönboken till ett antal myndigheter och organisationer med begäran om redovisning av synpunkter i början av april 2007.

Utskottet har mottagit faktapromemoria 2006/07:FPM57 den 15 mars 2007.

Förslagets huvudsakliga innehåll

Europeiska kommissionen har i grönboken Mot ett rökfritt Europa: policyalternativ på EU-nivå beskrivit de problem som råder när det gäller passiv rökning (miljötabaksrök) inom Europa. Mot denna bakgrund konstaterar kommissionen att passiv rökning fortfarande är en utbredd orsak till över sjuklighet och överdödlighet i Europeiska unionen och att den medför stora kostnader för samhället. Kommissionen förklarar att en samordnad insats för ”ett rökfritt Europa” är en av prioriteringarna i kommissionens politik för folkhälsa, miljö, sysselsättning och forskning. I detta sammanhang kan nämnas att kommissionen har åtagit sig att, i den europeiska handlingsplanen för miljö och hälsa 2004–2010, utveckla arbetet med att förbättra inomhusluften, särskilt genom att främja rökförbud på alla arbetsplatser med hjälp av rättsliga mekanismer och hälsofrämjande initiativ på såväl EU-nivå som nationell nivå.

Syftet med grönboken är att inleda en bred samrådsprocess och en öppen offentlig debatt som involverar EU-institutionerna, medlemsstaterna och det civila samhället, om det bästa sättet att ta itu med passiv rökning i EU.

Inga formella lagstiftningsförslag läggs fram i grönboken, som är konsultativ till sin karaktär. Däremot presenteras ett antal olika policyalternativ, samt för- och nackdelar med dessa, för att uppnå målen för rökfrihet. Syftet med alternativen är att hitta en lösning som på bästa sätt bidrar till målen samtidigt som kostnader och bördor minimeras.

En av de gemenskapsåtgärder (policyalternativ 5) som kommissionen föreslår i grönboken är antagande av bindande lagstiftning. Kommissionen uttalar i samband härmed att den rättsliga grunden för en sådan lagstiftning kan fastställas först när man väl har definierat vilket slags instrument

som krävs och vilken räckvidd eller omfattning detta ska ha. Kommissionen uttalar vidare att även resultatet av det offentliga samrådet måste beaktas vid valet av rättslig grund.

I grönboken uppmanas alla EU-institutioner, medlemsstaterna samt alla intresserade medborgare, parter och organisationer att kommentera de frågor som ställs av kommissionen i grönboken. Synpunkter och kommentarer ska lämnas till kommissionen senast den 1 maj 2007. Därefter planerar kommissionen att ge ut en rapport med en sammanfattning av samrådets resultat.

Utskottets granskning

Faktapromemorian

Regeringen har utarbetat en faktapromemoria (2006/07:FPM57) med anledning av grönboken. Av faktapromemorian framgår att Sverige tar EU-kommissionens förfrågan på största allvar och har valt att skicka ut grönboken på en bred remiss i det svenska samhället, till såväl aktörer och intressenter på hälsoområdet som företag och näringslivssammanslutningar. Av faktapromemorian framgår vidare att regeringen avser att invänta remissopinionen innan slutlig beredning av en svensk ståndpunkt kan genomföras. Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet senast den 2 april 2007.

Subsidiaritetsprincipen

Grönboken är i huvudsak konsultativ till sin karaktär och föreslår i sig inte några initiativ som innebär omedelbara konsekvenser för den svenska lagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) utgör tobak den näst största orsaken till dödsfall i världen. För närvarande innebär detta att ett av tio dödsfall bland vuxna orsakas av tobak eller 5 miljoner dödsfall varje år. I Sverige dör ca 7 000 personer per år av rökning.¹ Enligt EG-kommissionen avlider mer än 79 000 vuxna personer av passiv rökning varje år inom EU. Motsvarande siffra för Sverige är 500 personer.

I dag finns det ca 1,2 miljoner rökare i vårt land.² Sverige är därmed ett av få länder i Europa som uppnått WHO:s mål att minst 80 % av befolkningen skulle vara rökfri år 2000.

Målet för det svenska samhällets insatser inom tobaksområdet är att minska tobaksbruket.³ Det förebyggande tobaksarbetet bygger på ett brett, långsiktigt och strategiskt arbete kombinerat med olika former av begränsande lagstiftning. Den opinionsbildning och samhällsdebatt som har förekommit i anslutning till lagändringar har bidragit till att påverka förhållningssättet till rökning och till tobak. Under det senaste decenniet har tobakspolitiken i olika sammanhang skärpts, vilket har resulterat i en minskande andel rökare i befolkningen.

¹ Se www.tobaksfakta.org.

² Se www.tobaksfakta.org.

³ Prop. 2002/03:35, bet. 2002/03:SoU7, rskr. 2002/03:145.

Utskottet har erfårit att genomförandet av lagändringen om rökfria serveringsmiljöer, som trådde i kraft den 1 juni 2005, har fungerat mycket väl och har lett till en förbättring av personalens hälsa och arbetsmiljö.⁴ Utskottet noterar i detta sammanhang att reformen hade starkt stöd i den allmänna opinionen redan innan rökförbudet infördes men att attityderna till lagändringen blev ännu mer positiva efter att förändringen hade genomförts.⁵

Utskottet konstaterar att utvärderingar av Sluta-röka-linjen (en telefonlinje där professionella tobaksavvånjare ger råd och stöd gratis till personer som önskar sluta röka) visar att verksamheten är kostnadseffektiv och att den är ett nationellt tillgängligt stöd för många människor som vill få hjälp att sluta röka.

Sammantaget ser utskottet mycket positivt på de åtgärder som under senare år vidtagits för att minska konsumtionen av tobak och som följaktligen också resulterat i en minskning av tobaksbruket. I detta sammanhang vill utskottet särskilt framhålla att det är viktigt att barn och unga får information om hälsoriskerna med rökning.

Mot bakgrund av de positiva erfarenheter som Sverige således har när det gäller olika åtgärder för ett minskat tobaksbruk anser utskottet det vara angeläget att Sverige, både inom EU och i andra internationella sammanhang, även i fortsättningen aktivt stöder arbetet mot tobaksbruk. Utskottet ser därför positivt på att EG-kommissionen nu tagit initiativ till och har tagit fram den aktuella grönboken, som enligt utskottet därmed utgör ett viktigt och välbehövligt redskap inför det fortsatta arbetet med att minska tobaksbruket i Europa. Förutom rena hälsovinster anser utskottet att det även finns samhällsekonomiska vinster att hämta med en effektiv tobaksprevention.

På EU-nivå har frågan om rökfria miljöer tidigare tagits upp i icke bindande resolutioner och rekommendationer. Utskottet anser att frågan om rökfria miljöer på EU-nivå även i fortsättningen bör beslutas i former som inte innebär bindande lagstiftning.

Ett av kommissionens alternativ i grönboken innebär att man samordnar medlemsstaternas insatser för rökfria miljöer. Utskottet ser detta som en av flera möjliga metoder i stället för bindande lagstiftning. Utskottet noterar i detta sammanhang att Frankrike, som är det enda medlemsland som i dag har yttrat sig till kommissionen, anser att de frågor som ställs i grönboken inte längre angår Frankrike, som i sitt yttrande hänvisar till de lagstiftningsåtgärder som nyligen vidtagits i Frankrike.⁶

Utskottet kommer att noga följa den process som nu inletts genom grönbokens tillkomst.

⁴ Enligt kommunerna som lokal tillsynsmyndighet och Statens folkhälsoinstitut som nationell tillsynsmyndighet.

⁵ Enligt en Temo-mätning som utfördes på uppdrag av Statens folkhälsoinstitut under tiden 28 november – 8 december 2005.

⁶ Yttrandet, som finns i databasen IPEX, innehåller bl.a. följande: ”... ne concerne plus réellement la France”.

Enligt utskottets uppfattning bör Sverige driva dessa frågor i den fortsatta handläggningen av grönboken inom EU.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

EG-kommissionens grönbok Mot ett rökfritt Europa: policyalternativ på EU-nivå, KOM(2007) 27

Sammanfattning

En av prioriteringarna i kommissionens politik för folkhälsa, miljö, sysselsättning och forskning är en samordnad insats för ”ett rökfritt Europa”. Genom grönboken vill EU inleda en bred samrådsprocess och en öppen offentlig debatt som involverar EU-institutionerna, medlemsstaterna och det civila samhället, om en lösning som på bästa sätt bidrar till målen samtidigt som kostnader och bördor minimeras. I grönboken presenteras ett antal olika policyalternativ, samt för- och nackdelar med dessa, för att uppnå målen för rökfrihet.